

UNIA POLSKO – WĘGIERSKA i POLSKO – LITEWSKA W KREWIE 1385 r.

1. Unia polsko – węgierska 1370-1384

Po śmierci Kazimierza Wielkiego na tronie Polski zasiadł **Ludwik Andegaweński (1370 – 1382)**, król Węgier, zgodnie z zawartym wcześniej układem. Przed śmiercią uzyskał zgodę szlachty polskiej na przekazanie tronu polskiego jednej ze swoich córek. Udało mu się za cenę nadania przywileju koszyckiego – pierwszego przywileju generalnego dla szlachty.

Przywilej koszycki 1374 r.

Król obiecał:

- zachować granice Królestwa Polskiego nienaruszone
- zwolnić szlachtę z wszelkich opłat, danin podatków z wyjątkiem 2 groszy z łana chłopskiego (zmniejszył podstawowy podatek zwany poradnym z 12 do 2 groszy od każdego łana, który szlachcic dzierżawił chłopom)
- zwolnić szlachtę z obowiązku budowy i reparacji zamków warownych
- nie powierzać urzędów w Królestwie obcokrajowcom
- wypłacać szlachcie odszkodowanie w razie poniesienia strat w czasie wypraw wojennych poza granicami Królestwa

Ostatecznie w 1382 r. królową Polski została małoletnia **Jadwiga**, dla której należało znaleźć męża. Panowie polscy nie chcieli się zgodzić na jej ślub z narzeczonym Albrechtem Habsburgiem. Byli skłonni zapłacić karę za zerwanie zaręczyn i znaleźć dla niej bardziej odpowiedniego kandydata. Ich wybór padł na Jagiełłę, księcia litewskiego.

Unię polsko - litewską zawarto ze względu na obustronne korzyści

2. Przyczyny unii polsko-litewskiej w XIV w.

a) Wielkie Księstwo Litewskie pragnęło unii z Polską gdyż:

- Litwa była krajem rozbitym wewnątrz ze względu na system dziedziczenia, zamieszkanym przez ludy o różnej tradycji, języku i kulturze. Liczono, że unia przyczyni się do centralizacji państwa.
- Litwa była jedynym państwem pogańskim w tym rejonie Europy. Musiała przyjąć chrzest gdyż w przeciwnym razie zostałaby schryścianizowana siłą. Litwini obawiali się przymusowej chrystianizacji ze strony Zakonu Krzyżackiego. Woleli przyjąć chrzest na drodze pokojowej. Unia z Polską mogłaby im w tym pomóc.
- Zakon Krzyżacki dążył do połączenia ziem zakonnych w Inflantach i w Prusach, a także do schryścianizowania Litwinów i poszerzenia swego stanu posiadania ich kosztem. Odradzające się po rozbiciu Wielkie Księstwo Moskiewskie chciało odzyskać ziemie ruskie, które zajęła Litwa. Dlatego też Litwa potrzebowała sojusznika, który by pomógł walczyć z Krzyżakami i z Moskwą.
- Dla Litwy ważne były również kwestie gospodarcze. Krzyżacy blokowali drogi handlowe praktycznie uniemożliwiając Litwie sprzedawanie towarów na zachód i północ. Sojusz umożliwiłby Litwie korzystanie z polskich szlaków handlowych, dzięki czemu litewskie towary mogłyby bez przeszkód być sprzedawane na Zachodzie i Północy.
- Państwo polskie stało na wyższym poziomie cywilizacyjnym. Dzięki unii Litwa mogłaby korzystać z osiągnięć cywilizacji zachodniej za pomocą Polski i Kościoła.

b) Królestwo Polskie dążyło do unii z Litwą gdyż:

- potrzebowało sprzymierzeńca do wojny z Zakonem. Z Litwą łączył Polskę wspólny wróg, który stanowił zagrożenie dla obu państw. Zakon zagarnął Pomorze Gdańskie i ziemie chełmińską, a władcom piastowskim nie udało się swoimi siłami tych ziem odzyskać. Liczono, że dzięki unii uda się powstrzymać ekspansję Zakonu na ziemie Litwy i Polski, a także uda się odzyskać utracone wcześniej ziemie.
- Do tej pory stosunki polsko-litewskie nie zawsze układały się pomyślnie. Litwini często najężdżali pograniczne ziemie polskie. Dzięki unii zabezpieczono by naszą wschodnią

granicę. Jednocześnie mogła Polska odzyskać ziemie utracone wcześniej oraz rozwiązane by zostały kwestie sporne między Litwą a Królestwem Polskim.

- Królestwo Polskie było zainteresowane dalszą ekspansją na Ruś, przede wszystkim ze względów gospodarczych. Ziemie te jednak były kontrolowane przez Wielkie Księstwo Litewskie. Liczono, że dzięki unii państwo polskie uzyska kontrolę na szlakami handlowymi znad Morza Czarnego, a jednocześnie umożliwiony zostanie zakup ziemi ruskiej przez panów polskich. W ten sposób wpływy gospodarcze Polski na Rusi wzrosłyby bez konieczności użycia wojska (na drodze pokojowej). Jednym słowem magnaci polscy liczyli na możliwość kolonizacji ziem ruskich bez sprzeciwu Litwy.
- Książę litewski Jagiełło wydawał się panom polskim odpowiednim małżonkiem dla małoletniej Jadwigi, którą już koronowano na króla. Liczono, że jako władca Polski nada szlachcie nowe przywileje chcąc pozyskać przychyłność panów polskich.
- Unia z Litwą przyczyniła by się do wzmocnienia potęgi i prestiżu państwa polskiego.

2. Postanowienia unii polsko – litewskiej w Krewie w 1385 r.

Do umowy między Jagiełłą – wielkim księciem litewskim, a panami małopolskimi (którzy popierali jego kandydaturę do tronu) doszło w miejscowości Krewa w 1385 r.

Zatwierdzono wówczas **następującą umowę**:

Jagiełło w zamian za rękę Jadwigi i koronę polską zgodził się:

- (1) przyjąć chrzest wraz z Litwą
- (2) uwolnić wszystkich jeńców polskich
- (3) odzyskać ziemie utracone wcześniej przez Polskę
- (4) włączyć Litwę do Polski
- (5) zapłacić Habsburgom karę za zerwanie zaręczyn Jadwigi z Wilhelmem Habsburgiem

Zgodnie z tymi postanowieniami **Jagiełło** w **1386 roku** przybył do Krakowa i **przyjął chrzest** przyjmując imię Władysław. Ożenił się z Jadwigą i został koronowany. Był pierwszym przedstawicielem dynastii jagiellońskiej na tronie polskim. Litwa jako państwo przyjęła chrzest w 1387 roku. Utworzono tam również **biskupstwo w Wilnie (1387)**, a później na Żmudzi.

3. Skutki i znaczenie unii polsko litewskiej.

- dzięki unii Litwa przyjęła chrzest i mogła za pośrednictwem Polski i Kościoła korzystać z osiągnięć cywilizacji zachodniej.
- Nastąpiła polonizacja Litwy, a w szczególności wyższych warstw społecznych (bojarów litewskich), którzy pragnęli uzyskać te same przywileje co szlachta polska.
- Dzięki otwarciu się na Wschód Polska zaczęła przyjmować za pośrednictwem Litwy wiele elementów kultury wschodniej. Skutkiem tego było wykształcenie się kultury, która łączyła elementy kultury wschodniej i zachodniej i która była ewenementem w Europie.
- Zmienił się kształt terytorialny państwa. Co prawda ostatecznie Litwa nie została włączona w granice państwa polskiego jednakże od tej pory najważniejszym kierunkiem polskiej polityki zagranicznej stała się polityka wschodnia. Tym bardziej, że Polska musiała się odtąd liczyć z nowymi wrogami: Moskwą i Tatarami.
- Na tronie polskim zasiadł Władysław Jagiełło zapoczątkowując nową dynastię – Jagiellonów, z którą będą się musieli liczyć tak Luksemburgowie jak i Habsburgowie.
- Związek Polski i Litwy doprowadził ostatecznie do powstania mocarstwa, z którym będą się musiały liczyć inne państwa, a przede wszystkim Zakon Krzyżacki.